

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА**

Освітній ступінь **«Магістр»**

Освітня програма **«Декоративно-прикладне мистецтво»**

Спеціальність **023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 26 серпня 2021 р.

м. Івано-Франківськ - 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми сучасного декоративно-прикладного мистецтва
Викладач (-і)	Дяків Олена Василівна, доц., канд. мистецтв. кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
Контактний телефон викладача	Дяків Олена Василівна 0987669569
Е-mail викладача	Дяків Олена Василівна olena.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді кафедри Також консультації проводяться шляхом онлайн та офлайн.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна “Актуальні проблеми сучасного декоративно-прикладного мистецтва” направлена на опрацювання студентами світової історії розвитку декоративно-прикладного мистецтва періоду першої половини ХХ ст. та розглядаються окремі питання українського декоративно-прикладного мистецтва в контексті змін технологічних та художніх особливостей, а також традиції та новації.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейське декоративно-прикладне мистецтво початку ХХ ст. 2. Декоративно-прикладне мистецтво України ХХ ст. <p>Теми першого змістового модуля (<i>№1. Вступ. Кераміка, №2. Скло, №3. Ювелірна справа, №4. Дерево, №5. Тканини, №6. Дизайн і сучасні напрями у прикладних мистецтвах.</i>) дають вичерпну інформацію про складені традиції європейського декоративно-прикладного мистецтва та перехід до нових форм виробів в мистецтві дизайну. Окреслені питання розвитку декоративно-прикладного мистецтва в Європі початку ХХ ст. – це перший етап формування системи сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Для розгляду виносяться найбільш актуальні питання, зокрема тих видів декоративно-прикладного мистецтва, які набули поширення в ряді європейських країн. Особливої уваги заслуговує розгляд естетичних принципів дизайну та різних напрямів у ньому декоративного мистецтва.</p> <p>В темах другого змістового модуля (<i>№1. Сучасне декоративно-прикладне мистецтво. Вступ, №2. Методи та засоби художньої виразності декоративно-прикладного мистецтва, №3. Декоративний розпис, №4. Художнє ковальство, №5. Одягова вишивка, №6. Українська кераміка.</i>) вивчаються види декоративно-прикладного мистецтва, в яких помітні інноваційні зміни технологічного та естетичного формотворення відносно запитів сучасності.</p> <p>Вище зазначена структура курсу складена таким чином, щоб студенти засвоїли основні традиційні види світового та українського декоративно-прикладного мистецтва; простежили за формуванням традиції в декоративно-прикладному мистецтві; володіли знаннями про майстрів професійного декоративно-прикладного мистецтва; отримані знання вміли використати на практиці.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> є вивчення видів декоративно-прикладного мистецтва, від яких бере свій початок розвиток сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Курс містить два модулі – розділені тематично на європейське та українське декоративно-прикладне мистецтво, що полегшує розуміння та сприйняття загальної картини розвитку та дозволяє проводити паралелі в контексті загальносвітових змін. Передбачено вивчення ряду завдань, зокрема дослідження сучасних технологічних особливостей виготовлення виробів, вплив традиції на тектоніку та декор сучасних виробів, інновації застосування нових видів матеріалу тощо.</p> <p>Відповідно до мети поставлено <u>основні цілі</u>, а саме в опануванні значного теоретичного матеріалу, вмінні проводити науково-пошукову роботу направлену на виявлення та фіксацію сучасних виробів декоративно-прикладного мистецтва, які є оригінальними взірцями того чи</p>	

іншого виду декоративно-прикладного мистецтва і вміти проводити аналіз художніх особливостей у формі наукового повідомлення. На практиці застосовувати отримані знання, наприклад в процесах творення виробів, використовуючи досвід майстрів не тільки минулого, а й сьогодення.

Теорія сучасного декоративно-прикладного мистецтва в лекціях охоплює найважливіші проблеми, які були в декоративно-прикладному мистецтві на початку ХХ ст. (поширення у Європі певних видів декоративно-прикладного мистецтва, зміна принципів формотворення відносно стильових напрямів, поєднання дизайну і декоративно-прикладного мистецтва в системі інтер'єрів), а також розглядається сучасний стан тих видів декоративно-прикладного мистецтва, в яких виявилась тенденція до інновації, змінилися естетичні принципи художньої виразності, відбулась уніфікація практичного використання виробу в побуті людини.

Практичні заняття ґрунтуються на проведенні дослідницької роботи, кінцевим результатом якої є аналіз обраного явища або окремого твору сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Для цього пропонується застосовувати аналітичні вміння, в результаті виникає розуміння художньої якості творів декоративно-прикладного мистецтва, зокрема композиції, технологічних прийомів, що дозволяють реалізувати ідейний задум майстра. В практичних роботах студенти під керівництвом викладача працюють над вивченням творів декоративно-прикладного мистецтва, аналізують, описують, визначають належність до стилю та висловлюють власні міркування у формі наукової доповіді. Відповідно до обраного предмету або об'єкту декоративно-прикладного мистецтва практичне опрацювання здійснюється за "планом аналізу твору декоративно-прикладного мистецтва": назва твору, вид, тема твору, стиль, період створення, сюжет, зміст твору, композиція, колорит, техніка виконання, аналіз деталей, власні міркування щодо художніх особливостей, інтерпретація.

Навчальна дисципліна "Актуальні проблеми сучасного декоративно-прикладного мистецтва" спрямована на вивчення певного обсягу матеріалу, який допомагає творчій особистості розкрити потенціал критичного мислення, інтерпретації в професійній діяльності, здатності проводити наукове дослідження для поглиблення знань з проблем сучасного декоративно-прикладного мистецтва.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти у результаті вивчення навчальної дисципліни "Актуальні проблеми сучасного декоративно-прикладного мистецтва" повинні бути сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності

1. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
2. Здатність працювати в міжнародному контексті.
3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1. Здатність використовувати знання та практичні навички з сценографії з метою найвиразнішого розкриття концепції і змісту драматичного твору та його художнього втілення.
2. Здатність формувати мистецькі концепції на підставі проведення дослідження тих чи інших аспектів художньої творчості.

Програмні результати навчання

1. Визначати, аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого і декоративного мистецтва.

2. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.
3. Критично осмислювати теорії, принципи, методи та поняття з різних предметних галузей для розв'язання завдань і проблем у галузі образотворчого та/або декоративного мистецтва.
4. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу та методикою проведення наукових досліджень.
5. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культурно-мистецьких процесів.
6. Застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичного і практичного аналізу; дотримуватися принципів академічної доброчесності; узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у мистецьку практику; виявляти практичні та теоретичні особливості наукової гіпотези.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні заняття	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	1 курс другого (магістерського) рівня	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	-------------------	-------------	---------------------

Модуль I. 1. *Європейське декоративно-прикладне мистецтво початку ХХ ст.*

Тема №1. <i>Вступ. Кераміка.</i>	л.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	4 год. л., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми і навчальної дисципліни
Тема №2. <i>Скло.</i>	л.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми і навчальної дисципліни
Тема №3. <i>Ювелірна справа.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми і навчальної дисципліни

Тема №4 <i>Дерево.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема №5. <i>Тканини.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема №6. <i>Дизайн і сучасні напрями у прикладних мистецтвах.</i>	л.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	4 год. л., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Модуль II. Декоративно-прикладне мистецтво України ХХ ст.					
Тема № 1. <i>Сучасне декоративно-прикладне мистецтво. Вступ.</i>	л.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 2. <i>Методи та засоби художньої виразності декоративно-прикладного мистецтва.</i>	л.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. л., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 3. <i>Декоративний розпис.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2 год. практ., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

Тема № 4. <i>Художнє ковальство.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2год. практи., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 5. <i>Одягова вишивка.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	2год. практи., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема № 6. <i>Українська кераміка.</i>	практ.	1-40 з переліку рекомендованої літератури	4год. практи., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Навчально-наукового Інституту мистецтв та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>В першому семестрі здійснюється:</p> <ul style="list-style-type: none"> поточний контроль знань та вмінь студентів під час лекційних та практичних занять; періодичний та семестровий контроль дозволяє визначити рівень підготовки здобувачів вищої освіти на етапах виконання завдань. <p>Форма контролю – екзамен.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає обов’язкове виконання всіма студентами двох письмових робіт – наукових доповідей, оформлених згідно вимог до наукових робіт.</p> <p>Наукова доповідь – повідомлення на певну тему, оформлене у вигляді реферату. План аналізу твору декоративно-прикладного мистецтва: назва твору (початкова назва, авторська), вид (визначити до якого виду належить твір декоративно-прикладного мистецтва), тема твору (якщо така є визначається відносно декоративного зображення), стиль та період створення (характеристика твору декоративно-прикладного мистецтва відповідно до епохи), сюжет та зміст твору (аналіз змісту твору: форма, матеріал, декоративні особливості на які зроблено акцент; аналіз сюжету твору – вимагає вміння розуміння змісту і сенсу орнаментального чи будь якого іншого зображення), композиція (аналіз композиції являє собою оцінку загальної образно-пластичної побудови твору), колорит (аналіз кольорової</p>

	<p>композиції), техніка виконання (визначення техніки та її аналіз відносно манери виконання та технічної обробки матеріалу), аналіз деталей або декору (визначення символіко-декоративного оздоблення в системі формотворення виробу), власні міркування щодо художніх особливостей (висування авторських гіпотез, припущень щодо розкриття художніх особливостей твору), інтерпретація (тлумачення історичного, естетичного та художнього змісту, смислової сторони твору на різних рівнях, пошук широких смислових значень – розкриття символів та знаків).</p> <p>Структура доповіді: титульний лист (назва установи, тема роботи, ім'я та прізвище виконавця роботи, ім'я та прізвище викладача); вступ (мета, завдання та актуальність роботи); основна частина (розкриття теми роботи); висновки (ключові тези, результати дослідження), бібліографія (список використаної літератури).</p> <p>Також наукові повідомлення можна оформлювати як статтю, що містить предмет дослідження і складається з анотації, мети, постановки проблеми, висновків, літератури та додатків.</p>
Практичні заняття	<p>Система оцінювання практичних занять визначена положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Перевірка знань відбувається у формі тестування та проводиться двічі на семестр на останніх заняття першого та другого змістових модулів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. За результатами поточного контролю надається допуск студенту до семестрового контролю, який проводиться у формі екзамену та складається з теоретичної та практичної частин.</p>
7. Політика курсу	
<p>Курс розроблено з огляду на Національну рамку кваліфікацій для кваліфікаційного рівня «магістр», програмні вимоги навчальної дисципліни спрямовані на досягнення сьомого (7) рівня Національної рамки кваліфікацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 519 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341»).</p> <p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, курсових робіт (за вибором студента).</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><u>Відвідування занять</u></p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну</p>	

відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у Навчально-науковому Інституті мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://art.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Анри де Моран История декоративно-прикладного искусства от древнейших времен до наших дней / Анри де Моран. М.: Искусство, 1982. 577 с., ил.
2. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. [для студентів худ.-граф. фак-тів, учнів пед. училищ] / Є. А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М.Є.Станкевич. Львів: Світ, 1993. 272 с.
3. Боньковська С. М. Ковальство на Україні (XIX – початок XX ст.) / Софія Михайлівна Боньковська. К.: Наук. думка, 1991. 109 с.
4. Бутник-Сіверський Б. С. Українське радянське народне мистецтво / Борис Степанович Бутник-Сіверський. – К.: Наук. думка, 1996. 224 с.
5. Ганна Собачко Шостак: Мистецький альбом / авт.-упоряд. Є.І. Шевченко, О.І.Шестакова К.: Народні джерела, 2008. 168 с.
6. Голубець О. Львівська кераміка / Орест Голубець. К.: Наукова думка, 1991 120с.
7. Горинь Г. Й. Гуцульщина. Домашні промисли і ремесла / Г. Й. Горинь, Я.Д.Грендиш, О. І. Никорак. К.: Наукова думка, 1987. 303 с.
8. Гринюк М. Косівщина мистецька / М. Гринюк., І. Вах. – Косів: Колір-друк, 2003. 107 с.
9. Гильман Р. А. Художественная роспись тканей: учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / Р. А. Гильман. – М. Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 160 с.
10. Грималюк Р.М. Вітражі Львова / Ростислава Михайлівна Грималюк – Л., Центр Європи, 2004. 240 с.
11. Гурдіна В. В. Трансформації українського традиційного вбрання в дизайні сценічного костюма: Автореф. дис. канд. мистецтвознав. Х., 2012.
12. Гурська А. С. Мова та граматика українського орнаменту: навч.-метод. посіб. / А. С. Гурська. К.: Альтернативи, 2003. 144с.
13. Данченко О. Народні майстри / О. Данченко. К.: Рад. шк., 1982. 128 с.
14. Дяків О. В. Західноподільські осередки гончарства XIX – XX ст. / О. В. Дяків // НМ. 2005. № 3-4. С. 15 – 17.
15. Дяків О. В. Декоративне мистецтво Західного Поділля періоду Галицького князівства / О. В. Дяків // Християнська спадщина Галицько-Волинської держави: ціннісні орієнтири духовного поступу українського народу. Матеріали міжнародної наукової конференції. Галич: Галицька друкарня, 2006. С. 210 – 214.
16. Дяків О. В. Народне і професійне декоративне мистецтво Західного Поділля ХХст. /О. В. Дяків // Вісник Прикарпатського національного університету. Мистецтвознавство. Випуск XIV. Івано-Франківськ, 2008. С. 11 – 17.
17. Дяків О. В. Художній метал Західного Поділля / О. В. Дяків // Мистецтвознавство'09. Львів: СКІМ, 2009. С. 93 – 102.
18. Дяків О. В. Художнє ткацтво Західного Поділля / О. В. Дяків // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Випуск XVII-XVIII. – Івано-Франківськ, 2009-2010. С. 159 – 164.
19. Дяків О. В. Система творення Яворівських майстрів ткацтва / О. В. Дяків // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків: ХДМА, 2012. С. 74 – 78.
20. Дяків О. В. Осередок гончарства с. Гончарівки в контексті сучасного декоративного мистецтва / О. В. Дяків // Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст. Збірник наукових праць. – книга третя. – Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2015. С. 115–120.
21. Дяків О. В. Декоративна культура “Вторгнення таланту” / О. В. Дяків// Вісник Прикарпатського національного університету. Мистецтвознавство. Івано-Франківськ, 2015. Випуск 30 – 31. Ч. 1. С. 52 – 56.
22. Дяків О. В. Витоки Західноподільського гончарства / О. В. Дяків // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2015. Ч. 27. С. 286 – 290.

23. Жоголь Л. Декоративное искусство в современном интерьере / Людмила Жоголь. К.: Будивельник, 1986. 200 с.
24. Жук А.К. Сучасні українські художні тканини / А.К.Жук. – К.: Наукова думка, 1985. – 117 с.
25. Кара-Васильєва Т. В. Творці дивосвіту / Т. В. Кара-Васильєва К.: Радянська школа, 1984. 175 с.
26. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. Кара-Васильєва, З.Чегусова. К.: Либідь, 2005. 280с.
27. Кириченко А.М. Український народний декоративний розпис: навч. посіб. [для студ. пед. навч. закладів, учителів обр. мист.-ва] / А. М. Кириченко. К.: Знання-Прес, 2006. 228 с.
28. Колос С. Г. Декоративні тканини / С. Г. Колос, М. Д. Хурчин – К.: Вид. Академії архітектури УРСР, 1989. 131 с.
29. Козлов В. Н. Основы художественного оформления текстильных изделий: учеб. для вузов / В. Н.Козлов М.: Легкая и пищевая промышленность, 1981. 264 с.
30. Марія Примаченко (Приймаченко): Мистецький альбом / авт.-упоряд. Є.І.Шевченко, О. І. Шестакова. К.: Народні джерела, 2009. 288 с.
31. Никорак О. І. Українська народна тканина ХІХ-ХХ ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. / Олена Іванівна Никорак. Львів, Афіша, 2004. Ч.1. Інтер'єрні тканини (за матеріалами західних областей України). 584 с.
32. Петрова О. Про сприйняття народної спадщини професійними художниками // Образотворче мистецтво. 1991. № 5. С. 10–12.
33. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика. Типологія) / Михайло Селівачов. К.: Ред. вісника “АНТ”, 2005.399 с.
34. Соломченко О. Г. Народні таланти Прикарпаття / Олексій Григорович Соломченко К.: Мистецтво, 1969. 158 с.
35. Стогнота Л. Народне мистецтво України на межі тисячоліть / Л. Стогнота, Л.Орел. К.: Автоексперт, 2007. 248 с.
36. Тищенко О. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (ХІІ–ХVІІІ ст.). Навч. посіб. [для студ. вузів мистецтв і культури]. К.: Либідь, 1992. 192 с.
37. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / упоряд. С. В. Ульяновська; Вст. ст. І.М.Дзюби; Перед. слово М. Антоновича; Додатки С.В.Ульяновської, В.І.Ульяновського. К.:Либідь, 1993. 592 с. (Бібліотека «Пам'ятки історичної думки України»).
38. Українське народне малярство ХІІІ –ХХ століть. Альбом / [авт.-упоряд. В.І.Свенціцька, В. П. Откович]. – К.: Мистецтво, 1991. – 304 с. – (Світ очима народних митців).
39. Українські символи / [М.Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко, О.Шалак]. К.: Ред. часопису «Народознавство», 1994. 140 с.
40. Чегусова З. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен: Альбом-каталог / Зоя Чегусова. К.: ЗАТ “Атлант ЮЕМСі”, 2002. 511 с.